

Risicogericht werken:

het doelgericht beïnvloeden van de risico's die ertoe doen!

Risicogericht werken betekent dat je de focus legt op risico's die ertoe doen en deze risico's op een adequate wijze beïnvloedt. Dat vergt niet alleen het toepassen van regels, maar vooral het scherp in beeld brengen en afwegen van risico's op basis van heldere doelstellingen. En daarbij het zoeken naar (creatieve) maatregelen die de veiligheid bevorderen en het motiveren en beïnvloeden van gedrag van burgers, bedrijven en overheden.

Risicogericht werken is een andere manier van werken en vraagt een veranderproces binnen de veiligheidsregio's en de netwerken. Het Programma Risicogerichtheid ondersteunt de veiligheidsregio's bij deze ontwikkeling. Op verzoek van de veiligheidsregio's is een model ontwikkeld dat kan helpen bij het risicogerichte werken. Het maakt deel uit van de implementatie van de [landelijke Visie Risicogerichtheid](#) en biedt een kader en concrete processtappen voor het handelen. Het model is algemeen toepasbaar op diverse vraagstukken die bij de veiligheidsregio's spelen.

Risicogericht werken heeft als doel het bewustzijn over veiligheid en gezondheid te vergroten. Op basis daarvan worden onderbouwde keuzes gemaakt. Waar regelgeving van toepassing is, wordt een ondergrens gesteld. Niet meer dan dat. Door bewustzijn te creëren kan men eventueel verdergaande keuzes maken of weloverwogen een risico accepteren. Om risicogerichtheid zo goed mogelijk te kunnen duiden, is het noodzakelijk om in een zo vroeg mogelijk stadium met de betrokken partners aan tafel te zitten en het goede gesprek aan te gaan.

N.B.: de voorbeelden die in dit model worden genoemd zijn niet limitatief. Heb je aanvullingen of ideeën die je wilt delen, laat het ons weten. Op die manier wordt dit document steeds completer.

Model Risicogericht werken

Een benadering vanuit een breder perspectief

'Risico = waarschijnlijkheid x impact' is een technische vuistregel waarmee in het veld wordt gewerkt. Maar we weten dat er bij veiligheidsvraagstukken nog meer elementen meewerken die zich niet laten vangen in alleen 'Risico = waarschijnlijkheid x impact'. Denk aan maatschappelijke, sociaal- psychologische, geografische, economische of procesmatige aspecten. Het zijn verschillende manieren van kijken die allen hun waarde hebben. Om de veiligheidsvraagstukken vanuit meerdere invalshoeken te bekijken is het Model risicogericht werken ontwikkeld. Het model biedt een uniforme benadering van veiligheidsvraagstukken en is toepasbaar in alle werkvelden waar de veiligheidsregio's actief zijn: evenementen, milieu, industriële veiligheid, bebouwde omgeving, ruimtelijke inrichting, crisisbeheersing et cetera. En kan toegepast worden op zowel strategisch, tactisch als uitvoerend niveau.

Belangrijk in dit proces is met name ook de dialoog rondom de risico's van een activiteit. Door het gesprek aan te gaan met betrokken partijen kan degene die hiertoe bevoegd is een bewuste afweging maken van de risico's. Daarbij is ook oog voor de gevolgen van deze keuze en mogelijke maatregelen om de risico's te verkleinen.

Leeswijzer

Het model risicogericht werken is opgebouwd uit 6 stappen:

- > Stap 1: Context & invalshoek doelstellingen
- > Stap 2: Informatie verzamelen
- > Stap 3: Risico's analyseren
- > Stap 4: Omgaan met risico's
- > Stap 5: Communicatie intern en extern
- > Stap 6: Risico's evalueren en vastleggen

Iedere stap is opgebouwd uit een aantal onderdelen. De informatie per onderdeel helpt om een goede uitvoering te geven aan de betreffende stap.

Bij sommige onderdelen wordt via een link 'Meer verdieping' verwezen naar een pagina met aanvullende informatie.

Navigatie

Deze pdf is klikbaar: je kunt dus door het document klikken om naar de informatie te gaan.

Met de pijltjes rechtsboven navigeer je als gebruiker tussen de verschillende pagina's: terug, verder en naar de beginpagina van het document.

Vanaf Stap 1 vind je op iedere pagina aan de rechterkant een overzicht van de stappen. Je kunt hier op klikken om naar de desbetreffende stap te gaan.

Op elke pagina vind je rechts- onder symbolisch weergegeven bij welke stap de desbetreffende pagina hoort.

Bij elke pagina met meer verdieping vind je een kruis waarmee je de pagina 'afsluit' en weer terug gaat naar de bijbehorende stap.

In sommige gevallen bevat een stap zoveel verdiepende informatie dat deze is onderverdeeld in tabbladen waar je ook op kunt klikken:

VERDIEPING: Generiek Bouwen Evenementen Gebruik Milieu

Na het doorlopen van alle stappen is het model doorlopen, de juiste afwegingen zijn gemaakt en als het goed is de doelstelling behaald: het realiseren van een goede bescherming van de fysieke veiligheid en gezondheid.

- 1 Context & invalshoek doelstellingen
- 2 Informatie verzamelen
- 3 Risico's analyseren
- 4 Omgaan met risico's
- ! 5 Advies en besluit
- 5 Communicatie intern & extern
- 6 Risico's evalueren & vastleggen

Afronding

Colofon

STAP 1 Context & invalshoek doelstellingen

Bepaal het maatschappelijk thema

Bepaal op welke zeven maatschappelijke thema's van [het Regionaal Risicoprofiel](#) jouw vraagstuk betrekking heeft: natuurlijke omgeving, gebouwde omgeving, technologische omgeving, vitale infrastructuur en voorzieningen, verkeer & vervoer, gezondheid, sociaal-maatschappelijke omgeving.

Bepaal je rol

Bepaal vanuit welke rol (VTH-adviseur/toezichthouder, gespreksleider of bijvoorbeeld vanuit een groter collectief) jij betrokken wilt worden bij het vraagstuk en hoeveel beïnvloedingsruimte er is. Neem daarbij de (advies) ruimte die de Wet veiligheidsregio's biedt als uitgangspunt.

Het is belangrijk om je gedurende het proces te houden aan de voor- genomen rol. [Meer verdieping >](#)

Bepaal de betrokken actoren

Binnen de zeven maatschappelijke thema's zijn vele actoren betrokken op het gebied van veiligheid/gezondheid. Door het uitvoeren van de juiste actorenanalyse kun je de diverse belangen/doelen per actor inzichtelijk maken en een strategie bedenken hoe je hen optimaal wilt beïnvloeden.

[Meer verdieping >](#)

Bepaal de doelen

Zonder doelen zijn er in principe geen risico's. Vanuit 'jouw rol' dien je de hoofddoelen en ambitieniveaus van de diverse actoren en hun verantwoordelijkheid en de mate van risicobereidheid, expliciet in kaart te brengen. Het voldoen aan wet- en regelgeving is geen doel op zich. Het belangrijkste is eerder de actoren bewust te maken van de gevolgen van wet en regelgeving in relatie tot de doelen! Jij helpt de actoren om gezamenlijk bewuste(re) keuzes te maken over de (rest)risico's waarbij de verschillende doelen centraal staan. [Meer verdieping >](#)

Leg dwarsverbanden tussen actoren en doelstellingen

Het is belangrijk te bepalen welke actoren een gezamenlijk belang hebben. Zoek daarbij naar de gemeenschappelijke doelen en uitgangspunten (immers doelverantwoordelijkheid is risicoverantwoordelijkheid).

Maak procesafspraken

Leg vooral aan het begin van het proces vast wie, wanneer en op welke manier bij de verschillende processtappen betrokken wordt.

1 Context & invalshoek
doelstellingen

2 Informatie verzamelen

3 Risico's analyseren

4 Omgaan met risico's

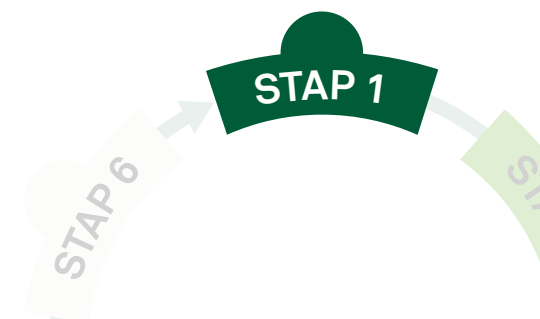
! Advies en besluit

5 Communicatie
intern & extern

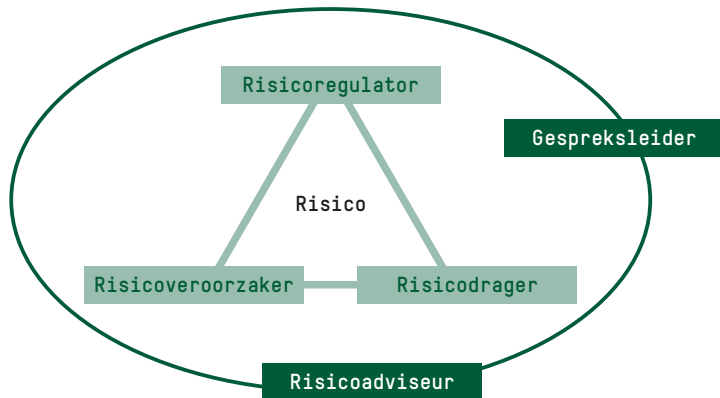
6 Risico's evalueren
& vastleggen

Afronding

Colofon

Bepaal je rol

Op basis van de risicodriehoek [Zwaard, 2015] kan het krachtenveld, het omgaan met (brand)risico's, gekoppeld worden aan één van de drie elementaire rollen, namelijk de risicoregulator, de risicoproducent of de risicoconsument (zie bovenstaand figuur). Vertaald naar het domein van de brandveiligheid zijn dit:

1. De risicoregulator: het bevoegd gezag (soms ook de verzekeraar), waarbij de regelende invloed op omgang met risico's de boventoon voert. De wet en regelgeving bepaalt voor het bevoegd gezag de ondergrens en tevens de bovengrens van de doelstellingen. De mate van risicobereidheid is niet groot, waarschijnlijk gerelateerd aan de verantwoordelijkheid bij het afwijken van standaard regels.

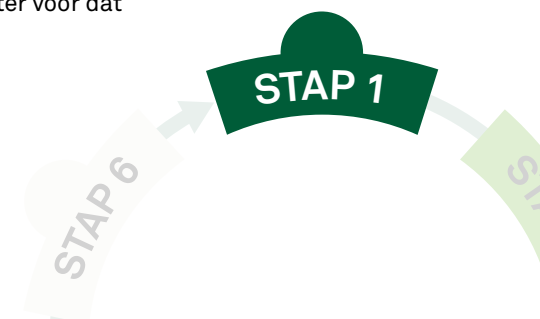
2. De risicoveroorzaker: de initiatiefnemer (eigenaar, projectontwikkelaar), die het risico introduceert in haar omgeving. De risicoveroorzaker leunt vaak op de risicoregulator (license to build) en onderschat de risico's. Er is vaak onvoldoende brede kennis aanwezig om de samenhang en integraliteit tussen de verschillende doelen te beoordelen of waarderen.

3. De risicodragers: de eindgebruiker en de (directe) omgeving waar een risico zich voordoet bij een incident. Van belang is te realiseren dat de risicodragers zich vaak niet (expliciet) bewust is van de aanwezige risico's de gevolgen daarvan. Daarnaast behoort de repressieve brandweer ook bij deze groep, die fungeert als vangnet.

Zwaard benadrukt in zijn boek 'De risicoprofessional komt eraan' de nieuwe rol van 'risicoadviseur'. De risicoadviseur staat buiten de actoren in en maakt deel van een groter collectief (zie Figuur 2). Volgens Zwaard is de risicoadviseur een professional met als primair proces: anderen als deskundige bijstaan in het 'omgaan met risico's'. Een onafhankelijke rol zonder onderdeel te willen zijn/worden van een besluitvormingsproces van andere actoren. Deze nieuwe rol past vanuit het gedachtegoed van risicogerichtheid bij de brandveiligheidssector en is in lijn met de missie van de brandweer. Deze risicoadviseur rol is dan ook onlosmakelijk verbonden aan de benaderingsmethode voor risicogerichtheid.

De **gespreksleider** zorgt er als onafhankelijk technisch voorzitter voor dat de gesprekspartners hun inbreng kunnen geven.

- 1 Context & invalshoek doelstellingen
- 2 Informatie verzamelen
- 3 Risico's analyseren
- 4 Omgaan met risico's
- 5 Advies en besluit
- 5 Communicatie intern & extern
- 6 Risico's evalueren & vastleggen
- Afronding
- Colofon

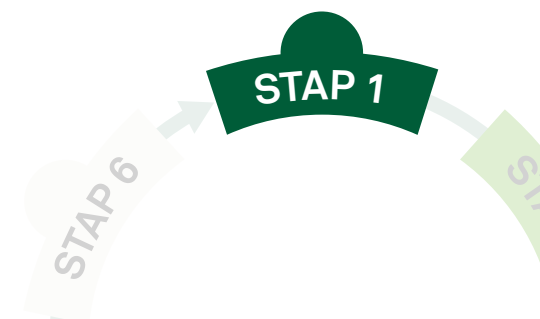
Generiek

Binnen de zeven maatschappelijke thema's zijn vele actoren betrokken op het gebied van veiligheid/gezondheid. Door het uitvoeren van de juiste actorenanalyse kun je de diverse belangen/doelen per actor inzichtelijk maken en een strategie bedenken hoe je hen optimaal wilt beïnvloeden.

Ben je benieuwd naar meer inzicht in partners op rijksniveau? Kijk eens [hier](#).

- 1 Context & invalshoek doelstellingen
 - 2 Informatie verzamelen
 - 3 Risico's analyseren
 - 4 Omgaan met risico's
 - 1 Advies en besluit
 - 5 Communicatie intern & extern
 - 6 Risico's evalueren & vastleggen
- Afronding
- Colofon

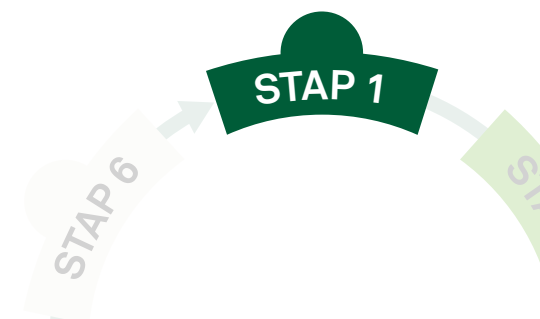

Bouwen

Binnen de zeven maatschappelijke thema's zijn vele actoren betrokken op het gebied van veiligheid/gezondheid. Door het uitvoeren van de juiste actorenanalyse kun je de diverse belangen/doelen per actor inzichtelijk maken en een strategie bedenken hoe je hen optimaal wilt beïnvloeden.

- 1 Context & invalshoek doelstellingen
- 2 Informatie verzamelen
- 3 Risico's analyseren
- 4 Omgaan met risico's
- 1 Advies en besluit
- 5 Communicatie intern & extern
- 6 Risico's evalueren & vastleggen
- Afronding
- Colofon

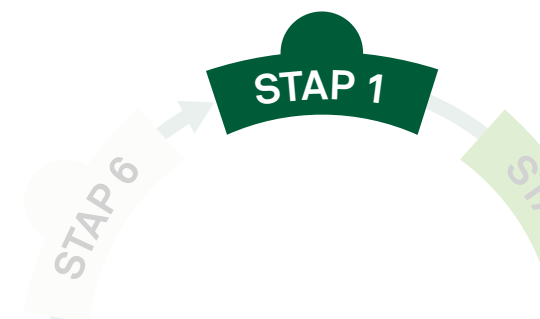

Evenementen

Binnen de zeven maatschappelijke thema's zijn vele actoren betrokken op het gebied van veiligheid/gezondheid. Door het uitvoeren van de juiste actorenanalyse kun je de diverse belangen/doelen per actor inzichtelijk maken en een strategie bedenken hoe je hen optimaal wilt beïnvloeden.

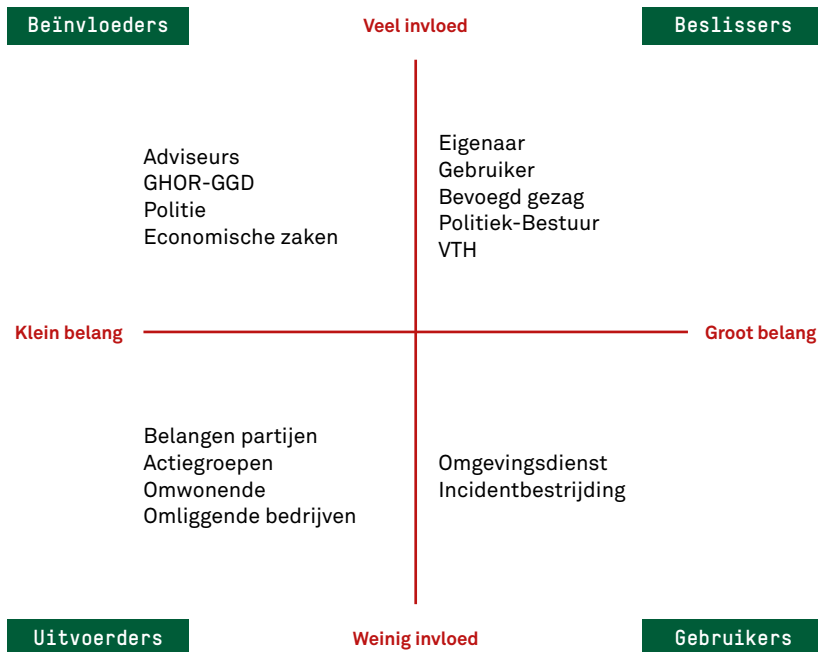
- 1 Context & invalshoek doelstellingen
 - 2 Informatie verzamelen
 - 3 Risico's analyseren
 - 4 Omgaan met risico's
 - 5 Advies en besluit
 - 6 Communicatie intern & extern
 - 7 Risico's evalueren & vastleggen
- Afronding
- Colofon

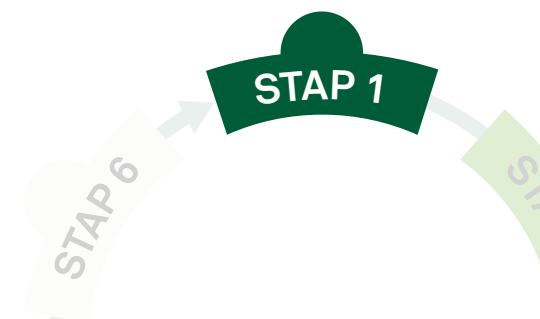

Gebruik

Binnen de zeven maatschappelijke thema's zijn vele actoren betrokken op het gebied van veiligheid/gezondheid. Door het uitvoeren van de juiste actorenanalyse kun je de diverse belangen/doelen per actor inzichtelijk maken en een strategie bedenken hoe je hen optimaal wilt beïnvloeden.

- 1 Context & invalshoek doelstellingen
- 2 Informatie verzamelen
- 3 Risico's analyseren
- 4 Omgaan met risico's
- 5 Advies en besluit
- 6 Communicatie intern & extern
- 7 Risico's evalueren & vastleggen
- Afronding
- Colofon

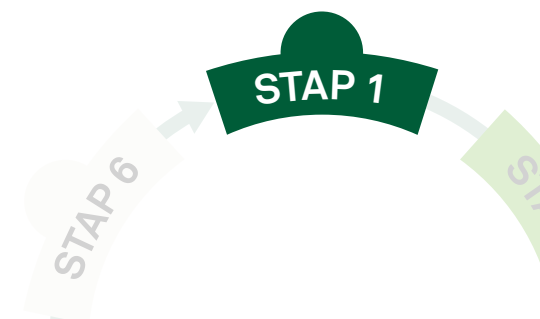

Milieu

Binnen de zeven maatschappelijke thema's zijn vele actoren betrokken op het gebied van veiligheid/gezondheid. Door het uitvoeren van de juiste actorenanalyse kun je de diverse belangen/doelen per actor inzichtelijk maken en een strategie bedenken hoe je hen optimaal wilt beïnvloeden.

- 1 Context & invalshoek doelstellingen
 - 2 Informatie verzamelen
 - 3 Risico's analyseren
 - 4 Omgaan met risico's
 - 5 Advies en besluit
 - 6 Communicatie intern & extern
 - 7 Risico's evalueren & vastleggen
- Afronding
- Colofon

Bepaal de doelen

Iedere actor heeft één of meerdere doelen. Die doelen worden bepaald door de context. Er wordt gezocht naar een optimale invulling afhankelijk van de context.

De context wordt bepaald door onder andere de scope, de fase waarin het vraagstuk zich bevindt.

Het model is opgezet om veiligheidsvraagstukken in beeld te brengen. Maar het is goed mogelijk dat actoren andere doelen in brengen. In het proces worden die gelijkopgaand in beeld gebracht en tot een advies verwerkt.

De doelen moeten expliciet gemaakt worden aan de hand van de volgende stappen:

1. Welke specifieke doelstellingen worden per actor nagestreefd?
2. Hoe gaat de actor deze expliciete doelstellingen bereiken?
3. Wie is er verantwoordelijk voor de beoogde doelstellingen?
4. Wat is de mate van risicobereidheid van een actor per doelstelling?- Denk hierbij aan: Persoonlijke veiligheid – Continuïteit – Gezondheid – Maatschappelijke impact – bescherming milieu – bescherming gebouw en inventaris – repressief optreden
5. Welke doelstellingen hebben een gezamenlijk belang (dwarsverbanden)?;
6. Hoe om te gaan met conflicterende doelstellingen?

Bij iedere doelstelling hoort een verantwoordelijkheid. Beschrijf duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is.

Omschrijf de doelen SMART:

- > Specifiek
- > Meetbaar
- > Acceptabel
- > Realistisch
- > Tijdgebonden

Ben je benieuwd naar meer verdieping op het inzichtelijk maken van belangen? Kijk eens [hier](#).

1 Context & invalshoek
doelstellingen

2 Informatie verzamelen

3 Risico's analyseren

4 Omgaan met risico's

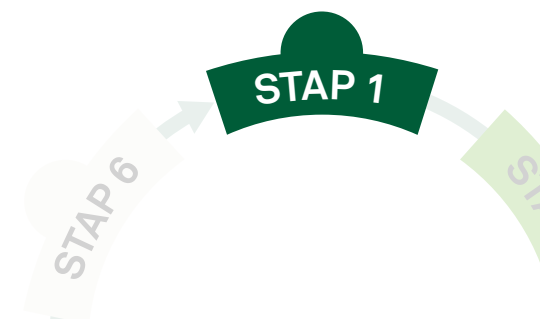
! 5 Advies en besluit

5 Communicatie
intern & extern

6 Risico's evalueren
& vastleggen

Afronding

Colofon

STAP 2 Informatie verzamelen

In deze stap verzamel je alle relevante informatie die bijdraagt aan het behalen van je doelstelling. Onderzoeken, meningen van experts en eerdere adviezen bij dit soort vraagstukken kunnen hierbij worden betrokken.

Werk datagedreven & informatiegestuurd

- > Welke data is beschikbaar? Welke informatiebronnen zijn bruikbaar?
Denk hierbij aan publicaties van het Team Brandonderzoek; Brandweer Nederland, NIPV, marktpartijen enz. Denk o.a. aan:
 - > Regionaal Risicoprofiel
 - > Brandrisicoprofiel
 - > Atlas voor de leefomgeving
 - > LCMS
- > Het menselijk gedrag is vaak een bepalende factor. Meer informatie hierover vind je in het Kenmerkschema. Ben je benieuwd naar meer verdieping op het menselijk gedrag? Kijk eens in 'Zelfredzaamheid bij brand' van Margrethe Kobes.
- > Het is belangrijk om niet alleen de informatie te verzamelen maar deze ook te duiden zodat de getallen en gegevens inzichtelijk worden gemaakt.

Stel de betrouwbaarheid van de informatie vast

- > Welke onzekerheden zijn er?
- > Wat is de waarde van de beschikbare informatie; is deze gevalideerd?

Raadpleeg experts

Maak gebruik van de aanwezige kennis van collega's en deskundigen. Ga in gesprek met elkaar. Zorg hierbij voor voldoende objectiviteit.

1 Context & invalshoek doelstellingen

2 Informatie verzamelen

3 Risico's analyseren

4 Omgaan met risico's

5 Advies en besluit

6 Communicatie intern & extern

7 Risico's evalueren & vastleggen

Afronding

Colofon

STAP 3 Risico's analyseren

Bij de derde stap worden de risico's geanalyseerd. Denk hierbij aan maatgevende scenario's, prioritering van de risico's en de relatie met de gestelde doelstellingen.

Prioritering

Deze verschillende scenario's worden vervolgens met elkaar besproken en ten opzichte van elkaar geprioriteerd. Dit leidt tot een gezamenlijk beeld van een maatgevend scenario bij iedere doelstelling dat hoort bij het vraagstuk. Daarmee ontstaat een beter beeld van de risico's, die samenhangen met een bepaalde activiteit. Het bepalen van het preferente scenario helpt je om de risico's uit te leggen en de actoren te overtuigen.

Gebaseerd op de beschikbare informatie wordt een inschatting van de kans op een incident. Dit wordt uitgedrukt in de volgende beschrijvende termen:

- > Zeer onwaarschijnlijk
- > Onwaarschijnlijk
- > Mogelijk
- > Waarschijnlijk
- > Zeer waarschijnlijk.

Scenario's

Met behulp van een analysemodel (zoals het kenmerkenschema of de methodiek RRP) worden gezamenlijk of door één van de actoren mogelijke scenario's opgesteld voor de risico's die samenhangen met deze activiteit. Binnen een scenario kun je verschillende interacties (tussen actoren en factoren) en hieruit volgende effecten uitwerken.

Een bruikbare onderlegger voor het opstellen en analyseren van scenario's is verdiepend opgenomen. [Meer verdieping >](#)

Risico's bepalen / beeldvorming

Hebben alle actoren hetzelfde beeld van de doelstellingen, risico's en scenario's? Het kan zijn dat doelstellingen op basis van de gedane risicoanalyse door actoren bijgesteld of veranderd worden, bijvoorbeeld omdat ze onrealistisch bleken. Het uiteindelijke doel is dat iedereen zich bewust is van de keuzes. Het is belangrijk om hier een goed gesprek over te voeren zodat in de volgende stap bepaald kan worden of de gevolgen van de keuzes acceptabel zijn.

1 Context & invalshoek
doelstellingen

2 Informatie verzamelen

3 Risico's analyseren

4 Omgaan met risico's

5 Advies en besluit

6 Communicatie
intern & extern

Risico's evalueren
& vastleggen

Afronding

Colofon

Algemeen

Geen pasklaar model

Net als het gehele model Risicogericht werken is de in deze pagina's uitgewerkte scenario-analyse een voorbeeld hoe je dit kunt uitvoeren. Het is geen pasklare invulling die in alle situaties leidt tot de juiste uitkomst. Het is altijd van belang goed na te blijven denken over de toepassing van de werkwijze, de representativiteit ten opzichte van het betreffende vraagstuk en de daarbij benodigde maatwerkinvulling. Daarmee dient het als een bruikbare onderlegger voor het 'goede gesprek' dat je met de betrokkenen kunt voeren.

Doelstellingen

De doelstellingen van de verschillende betrokken actoren bij het vraagstuk zijn eerder al bepaald (stap 1 van het model). Deze vormen de basis voor de scenario's die in kaart worden gebracht. Zo geeft de doelstelling gericht op de veiligheid van personen een andere focus en bijbehorende uitwerking in de scenario-analyse dan een doelstelling gericht op schadebeperking. Tot slot vormen de doelstellingen het beoordelingskader voor de scenario's. De ondergrens hierbij is het wettelijk kader.

Wat is een scenario-analyse:

Bij een scenario-analyse (ook bekend als Wat-als analyse) gaat het erom te kijken naar wat er gebeurt bij een ongewenste situatie (bijvoorbeeld: brand). Door verschillende scenario's (bijvoorbeeld: vlucht-, brand-scenario) te doorlopen, komen de risico's op de doelstellingen beter aan het licht. Het gaat om het beschrijvend (kwalitatief) beoordelen wat de mogelijke risico's op de concrete doelstellingen zijn, dit vraagt om kennis en kunde.

Input voor Het goede gesprek

Op basis van al het voorgaande kun je een samenvattende beeld over de scenario's beschrijven; wat kan men verwachten in dit scenario. Aansluitend kan uitgelicht worden waar de kwetsbare elementen in het scenario zitten (bijvoorbeeld: alles is afhankelijk van vroegtijdige detectie, dan is die detectie een cruciaal element). Dit beeld vormt de input voor 'het Goede gesprek' dat vervolgens met de betrokken partijen gevoerd wordt.

1 Context & invalshoek doelstellingen

2 Informatie verzamelen

3 Risico's analyseren

4 Omgaan met risico's

1 Advies en besluit

5 Communicatie intern & extern

6 Risico's evalueren & vastleggen

Afronding

Colofon

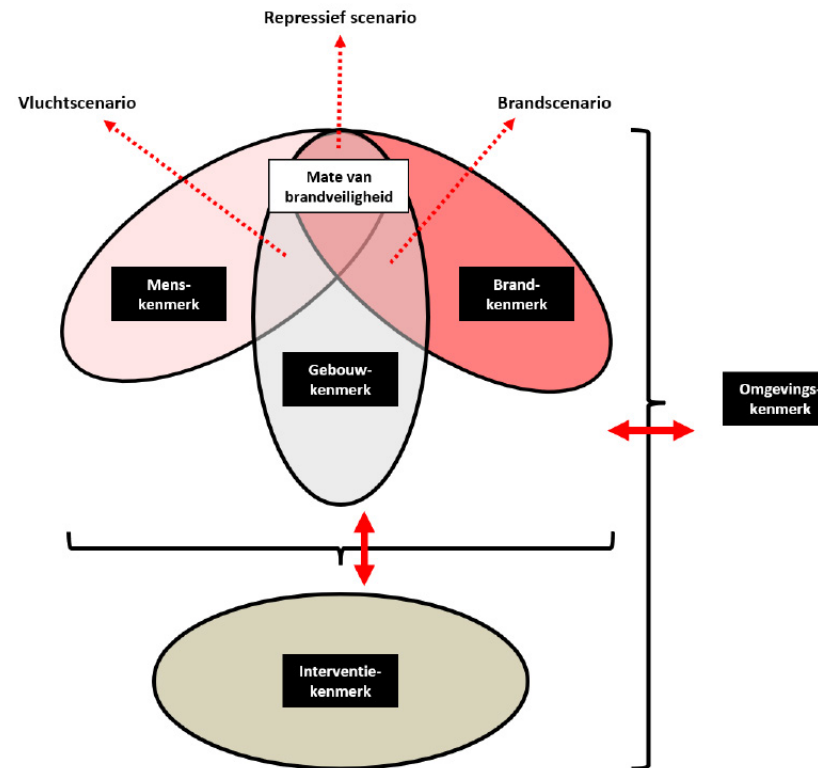

Toepasbaarheid kenmerkschema

Om de mate van brandveiligheid in kaart te brengen worden de verschillende brand- en vluchtscenario's in beeld gebracht. Dit doe je door de factoren die hierbij een rol spelen in kaart te brengen aan de hand van het kenmerkschema, [NIPV 2017](#).

Het kenmerkschema kent vijf kenmerken (mens, gebouw, brand, interventie en omgeving) die leiden tot drie scenario's (vlucht, brand en repressief). Daaruit volgen twee interacties (incident met interventie en incident met omgeving).

Het kenmerkschema is ontwikkeld vanuit het oogpunt van de bebouwde omgeving, maar kan met een paar (tekstuele) aanpassingen voor ieder veiligheidsvraagstuk gebruikt worden. Zo kan het brandkenmerk ook beschouwd worden als incidentkenmerk en kan het gebouwkenmerk ook beschouwd worden als locatiekenmerk of Point of Interest. Hiermee is het principe van het kenmerkschema veel breder toepasbaar dan enkel voor de bebouwde omgeving. Voor de zuiverheid is er in deze werkwijze voor gekozen de inmiddels bekende begrippen te hanteren. Dat laat onverlet dat de verschillende termen breder kunnen worden toegepast afhankelijk van het vraagstuk.

- 1 Context & invalshoek doelstellingen
- 2 Informatie verzamelen
- 3 **Risico's analyseren**
- 4 Omgaan met risico's
- 5 **Advies en besluit**
- 6 Communicatie intern & extern
- Risico's evalueren & vastleggen
- Afronding
- Colofon

Kenmerken

Met de doelstelling(en) als uitgangspunt en de risico's op die doelstelling als vertrek, kunnen verschillende bepallende en relevante factoren geordend worden. Hieronder staan enkele factoren geordend per kenmerk die hierbij gebruikt kunnen worden. Maar let op: dit is niet uitputtend! Ieder vraagstuk kan om andere factoren vragen en de impact van de factoren kan verschillen.

Voor iedere factor geldt dat er verdiepende vragen nodig zijn om een completer beeld te krijgen van de impact van die factor.

Menskenmerk:

- > Hoeveel personen zijn (gelijktijdig) aanwezig?
- > Zijn de aanwezigen bekend met de locatie?
- > Zijn de aanwezigen zelfredzaam?
- > Zijn de aanwezigen slapend of wakker?
- > Is er aanwezigheid van een specifieke doelgroep?

Gebouwkenmerk:

- > Welke gebruiksfunctie(s) heeft het gebouw? (inventaris, installaties)
- > Hoe is het gebouw ontworpen? (omvang, hoogte, diepte, ruimtelijke indeling, (multifunctioneel) gebruik, materialen)
- > Hoe is het gebouw gecompartmenteerd?
- > Welke voorzieningen zijn getroffen?

Brandkenmerk:

- > Wat kan er branden?
- > Wat zijn de fysische brand- (en rook)kenmerken? (vuurbelasting, brandvermogen, ontwikkelsnelheid, rookdichtheid)
- > Wat is de locatie van de brand?
- > In welk stadium bevindt zich de brand?
- > Welke gevaareigenschappen neemt dit met zich mee?
- > Hoe is de rookverspreiding? Cascade: rook één stap verder dan brand.

Interventiekenmerk:

- > Welke acties worden door de interne organisatie ondernomen?
 - > Op welke manier en op welk moment wordt de interne organisatie gealarmeerd?
 - > Hoe is de interne organisatie ingericht?
 - > Welke taken heeft de interne organisatie?
- > Welke acties worden door de hulpverleningsdiensten ondernomen?
 - > Op welke manier en op welk moment worden de hulpverleningsdiensten gealarmeerd?
 - > Welke taken hebben de hulpverleningsdiensten?
- > Hoe verhouden interventie acties zich tot het verstrijken van de tijd in het incident?

Hoe is de samenhang tussen de interne organisatie en de hulpverleningsdiensten?

[Lees verder >](#)

1 Context & invalshoek doelstellingen

2 Informatie verzamelen

3 Risico's analyseren

4 Omgaan met risico's

5 Advies en besluit

6 Communicatie intern & extern

7 Risico's evalueren & vastleggen

Afronding

Colofon

Omgevingskenmerk:

- > Hoe is de ligging van het gebouw in de omgeving in relatie tot de brandveiligheid in het gebouw?
- > Hoe ziet de omgeving eruit?
- > Wat zijn externe omgevingsrisico's (denk aan gebruik van de signaleringskaart)?
- > Welke omstandigheden spelen een rol?
- > Is het gebouw bereikbaar?

Ons advies is de relevante factoren per kenmerk te verwerken tot een verhalende beschrijving.

[< Ga terug](#)

- 1 Context & invalshoek doelstellingen
- 2 Informatie verzamelen
- 3 Risico's analyseren
- 4 Omgaan met risico's
- 5 Advies en besluit
- 6 Communicatie intern & extern
- 7 Risico's evalueren & vastleggen
- Afronding
- Colofon

Scenario's

Zodra de kenmerken zijn beschreven kunnen de scenario's op basis van interacties tussen verschillende kenmerken opgesteld worden. Afhankelijk van het vraagstuk kan het nodig zijn meerdere scenario's in kaart te brengen. Het is hierbij relevant om in ieder scenario de ontwikkeling van een ongewenste gebeurtenis (bijvoorbeeld brand) in het verloop van de tijd te zetten. Hierbij helpt het cascademodel om duidelijke stappen te maken:

- > Brand in voorwerp
- > Brand in ruimte
- > Brand in afdeling
- > Brand in compartiment
- > Brand in gebouw
- > Brand buiten gebouw

Rookverspreiding

Naast de cascadestappen voor brand is het van belang na te denken over rookverspreiding. We hanteren hierbij het uitgangspunt dat rook steeds een stap vooruit is op brand.

- > Wat betekent dit voor de aanwezigen in het object?
- > Wat betekent dit voor een brandweerinzet?

Let op: de stappen in de cascade en de volgorde hiervan worden bepaald door het vraagstuk, de doelstellingen en de daadwerkelijke situatie.

Het kenmerkenschema kent drie scenario's: het brandscenario, het vluchtscenario en het repressief scenario. Hierna zijn deze verder uitgewerkt. Afhankelijk van het vraagstuk en de doelstelling kan er voor gekozen worden één of meer van deze scenario's uit te werken aan de hand van de kenmerken. Daarbij kan het ook nodig zijn de scenario's meerdere keren uit te werken, omdat er meerdere bijvoorbeeld doelstellingen zijn of scenario's op andere manieren maatgevend kunnen zijn. Daarnaast kan het zijn dat een andere vraagstuk dan brand ook een andere opzet van scenario's vraagt.

- > Vluchtscenario
 - Wat betekent de combinatie van de gebouwkenmerken en de menskenmerken voor het vluchten?
 - > Hoe is de verhouding tussen de beschikbare vluchttijd (ASET) en de aanwezige vluchttijd (RSET)?
 - > Op welke manier heeft een interventie hier effect op?
- > Brandscenario
 - Wat betekent de combinatie van de brandkenmerken en de gebouwkenmerken voor de brand?
 - > Hoe verloopt de brandverspreiding?
 - > Hoe verloopt de rookverspreiding?
 - > Welke gevaarstelling brengt dit met zich mee?
 - > Op welke manier heeft een interventie hier effect op?

[Lees verder >](#)

1 Context & invalshoek doelstellingen

2 Informatie verzamelen

3 Risico's analyseren

4 Omgaan met risico's

1 Advies en besluit

5 Communicatie intern & extern

6 Risico's evalueren & vastleggen

Afronding

Colofon

- > Repressief scenario
 - Wat betekent de combinatie tussen de mens-, gebouw- en brand-kenmerken voor een repressieve inzet?
 - > Is [veilig en effectief repressief optreden](#) mogelijk?
 - > Worden er specifieke acties verwacht?
 - > Wat is de verwachte benodigde slagkracht?
 - > En hoe verhoudt deze behoefte zich tot de basisbrandweezorg?

Interacties

Na het beschrijven van de kenmerken en de scenario's wordt er gekeken naar de interacties hiervan met de interventie en de omgeving.

- > Interventie
 - > Wat betekenen de in kaart gebrachte scenario's voor de interventie? En vice versa?
 - > Hoe verhoudt de interventie zich tot het verstrijken van de tijd in het incident?
- > Omgeving
 - > Wat betekenen de in kaart gebrachte scenario's voor de omgeving? En vice versa?
 - > Wat betekent een inzet op dit scenario voor de restdekking van de regio?

Andere voorbeelden van analyse-modellen:

- > Risicomatrix
- > RAM
- > Instrument Ruimtelijke Veiligheid
- > Nieuwe ToezichtsMethodiek
- > Risicobenadering Toezicht en Handhaving
- > Brandwijzer
- > Geen nood bij brand
- > Handreiking 7.11a voor toezichthouders
- > Natuurbrandverspreidingsmodel
- > Gebiedsgerichte aanpak
- > Casi.

[< Ga terug](#)

1 Context & invalshoek doelstellingen

2 Informatie verzamelen

3 Risico's analyseren

4 Omgaan met risico's

! 5 Advies en besluit

5 Communicatie intern & extern

6 Risico's evalueren & vastleggen

Afronding

Colofon

STAP 4 Omgaan met risico's

Bij de vierde stap worden de risico's afgewogen. Het is een cruciale stap waarbij de keuze gemaakt wordt hoe om te gaan met deze risico's. Een risico kan immers verkleind of weggehaald worden, maar het kan ook geaccepteerd worden. Dat vraagt om een goede dialoog. Waar een risico niet geaccepteerd wordt, kunnen maatregelen genomen worden om de kans of de effecten te verkleinen. Bij die maatregelen kan gebruik gemaakt worden van het model van de 'zes sporen van beïnvloeding'. [Meer verdieping >](#)

Risicomaatregelen

Op basis van de vorige stap kan je een concreet maatregelenpakket met de actoren afspreken. Welke maatregelen kun je nemen aan de risico- of effectkant?

Betrouwbaarheid:

Bij het omgaan met risico's dien je rekening te houden met de mate van betrouwbaarheid van de maatregelen. Is de maatregel voldoende betrouwbaar in relatie tot de gestelde doelstelling? De faalkans van de beoogde beheersmaatregelen dient klein genoeg te zijn of door het inbouwen van 'redundantie' voldoende robuust te zijn.

Proportionaliteit:

Naast de bovengenoemde stap dien je ook rekening te houden met het feit dat de te maken kosten voor het uitvoeren van beheersmaatregelen in verhouding moeten staan tot de vermindering van de kans op of de gevolgen van een risico.

Restrisico

En tot slot blijft er altijd een restrisico over. Het duiden van dat restrisico is essentieel zodat alle actoren zich kunnen voorbereiden op de mogelijke implicaties. Daarbij wordt ook nagedacht over een handelingsperspectief voor diegenen, die met deze (rest)risico's te maken krijgen.

1 Context & invalshoek doelstellingen

2 Informatie verzamelen

3 Risico's analyseren

4 Omgaan met risico's

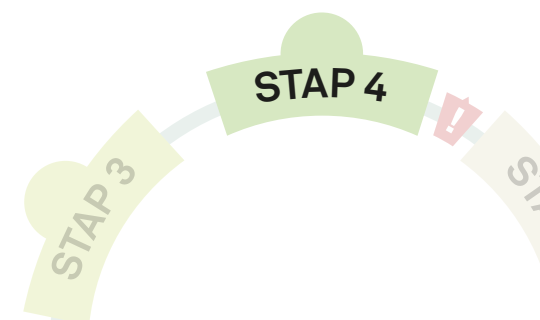
5 Advies en besluit

6 Communicatie intern & extern

7 Risico's evalueren & vastleggen

Afronding

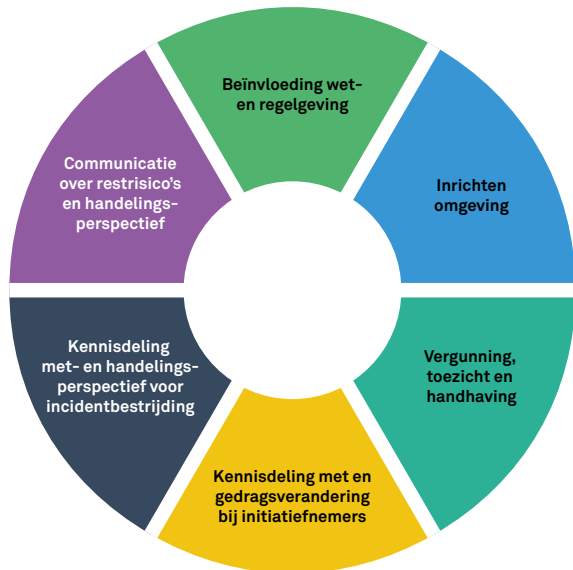
Colofon

Zes sporen van beïnvloeding

In 2015 heeft Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant ten behoeve van een risicogerichte en integrale kijk op industriële veiligheid een model van zes sporen van beïnvloeding ontwikkeld. Dit model is inmiddels vertaald naar een veiligheidsregio breed toepassingsgebied.

Wij bekijken (brand)veiligheid vanuit een integraal perspectief en zetten de doelen van de veiligheidsregio hierbij centraal. Door de capaciteit evenwichtig in te zetten op de verschillende sporen wordt een optimaal niveau van veiligheid gerealiseerd.

Deze doelen zijn:

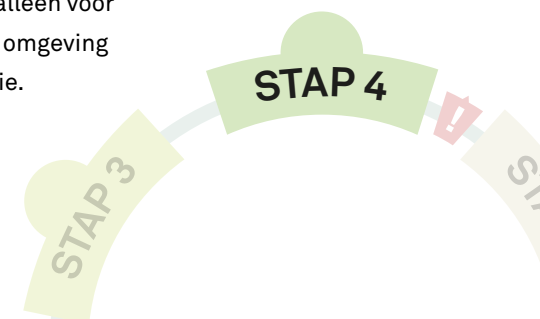
- > Een veilige, gezonde en leefbare omgeving en veilige activiteiten.
- > Een veilig repressief optreden bij calamiteiten door onze brandweercollega's en andere hulpverleners.
- > Transparantie over restrisico's voor de samenleving en een handelingsperspectief ten aanzien van deze restrisico's.

Waarom zes sporen van beïnvloeding?

Het model laat zien dat er verschillende sporen nodig zijn om de doelen te behalen. Een evenwichtige inzet op deze sporen zal naar ons idee zorgen voor een grotere veiligheid dan alleen de inzet op één spoor of één instrument binnen dit spoor. Tot de dag van vandaag vindt de grootste inzet plaats op het spoor Vergunning, toezicht en handhaving. Dit spoor is echter bijzonder arbeidsintensief en appelleert vaak minder aan het verantwoordelijkheidsbesef van de betrokken partijen. Te veel nadruk op toezicht kan in praktijk zelfs juist de reactiviteit bij gesprekspartners bevorderen omdat daarmee als het ware een deel van de verantwoordelijkheid wordt overgenomen door de overheid. Bovendien laten incidenten in het verleden zien dat het niet alleen belangrijk is om een goede vergunning te hebben, maar ook dat er een goede aansluiting moet zijn van de daadwerkelijke risico's en de (on)mogelijkheden van het brandweeroptreden bij calamiteiten. Ook zullen brandweermensen op de hoogte moeten zijn van de risico's bij deze activiteiten en wat zij bij escalatie wel en vooral niet moeten doen. Een onjuist optreden bij calamiteiten zorgt niet alleen voor grote risico's voor de brandweermensen zelf, maar ook voor de omgeving als het optreden ongewenst zou leiden tot een verdere escalatie.

[Lees verder >](#)

- 1 Context & invalshoek doelstellingen
- 2 Informatie verzamelen
- 3 Risico's analyseren
- 4 Omgaan met risico's
- 5 Advies en besluit
- 5 Communicatie intern & extern
- 6 Risico's evalueren & vastleggen
- Afronding
- Colofon

In het schema Zes sporen van beïnvloeding staat op hoofdlijnen de inhoud per spoor benoemd en is kort omschreven hoe dit bijdraagt aan de veiligheid. In de bijlage 1 is een meer gedetailleerd overzicht opgenomen. Het is een conceptueel model. Sommige activiteiten dragen bij aan meerdere sporen. Zo kan bijvoorbeeld brand- en incidentonderzoek na een incident input opleveren voor onze adviezen bij op nieuwe vergunning, leiden tot leermomenten voor de repressieve inzet (hetzij in de voorbereiding of bij het optreden zelf), maar ook nog onbekende risico's blootleggen die wij met bedrijven willen delen.

Beïnvloeding wet- en regelgeving

We zijn gemeentelijk, regionaal, provinciaal en landelijk vertegenwoordigd binnen netwerken die wet- en regelgeving, dan wel beleid daarover aanpassen en opstellen (bijvoorbeeld Omgevingswet, energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, verdicht wonen, zelfredzaamheid, evenementen).

Inrichten omgeving

We zijn vroegtijdig betrokken bij de inrichting van de omgeving. We beïnvloeden het veiligheidsvraagstuk, het ontwerp en het gebruik van onze leefomgeving en hebben hierdoor invloed op het voorkomen, beperken en bestrijden van branden, rampen en crises en bevorderen we de zelfredzaamheid. (vb participeren in gemeentelijke processen, zoals omgevingsvisie, omgevingsplan, omgevingstafels).

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

We adviseren het bevoegd gezag in het VTH-proces over het wettelijke kader. Naast het voldoen aan wettelijke kaders, is hierbij het inzichtelijk maken van de (rest)risico's en hierin handelingsperspectief bieden essentieel.

Kennisdeling en gedragsverandering bij initiatiefnemers

Wij zijn proactief, open en transparant in het delen van onze specialistische kennis op verschillende onderwerpen of thema's. Door onze kennis te delen en met elkaar in gesprek te zijn en blijven maken we risico's bespreekbaar en verkleinen we de mate van onveiligheid. Verantwoordelijkheidsverdeling, risicoperceptie en risico-acceptatie zijn hierin belangrijke aandachtsvelden.

Kennisdeling met- en handelingsperspectief voor incidentbestrijders

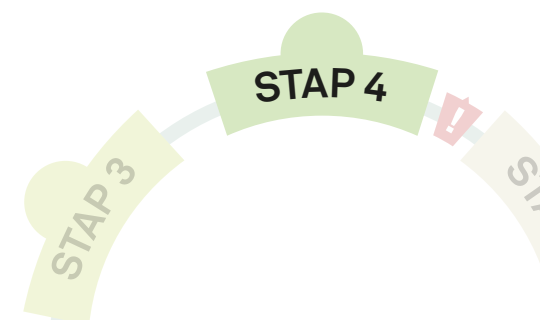
We delen op verschillende manieren onze kennis over de risico's, de maatregelen en de restrisico's die daaruit voortkomen met onze incidentbestrijders. Hierdoor dragen we concreet bij aan een veilig en effectief repressief optreden.

Communicatie over de restrisico's en handelingsperspectief

In iedere situatie blijft er een restrisico over. We communiceren over deze restrisico's en bieden hier een passend handelingsperspectief voor. De kans op een letsel of slachtoffers neemt hierdoor nog verder af.

[← Ga terug](#)

1	Context & invalshoek doelstellingen
2	Informatie verzamelen
3	Risico's analyseren
4	Omggaan met risico's
1	Advies en besluit
5	Communicatie intern & extern
6	Risico's evalueren & vastleggen
	Afronding
	Colofon

Advies en besluit

Je hebt nu de eerste 4 stappen doorlopen. Met de verzamelde informatie ga je een advies opstellen. Op basis van dat advies zal er door degene die hiervoor verantwoordelijk is een besluit worden genomen.

Het advies geven

Onder het advies verstaan we het hele proces van de start tot het moment dat er een concreet advies wordt gegeven na stap 4, vóór het nemen van het besluit. Dat advies kan gedurende dat proces zowel mondeling als schriftelijk gegeven worden.

Welke aspecten zijn essentieel in dit adviesproces?

- > Welke actoren spelen een rol?
- > Welke doelen worden met dit advies nagestreefd?
- > Welke risico's zijn er in relatie tot die doelen?
 - > Hoe waarschijnlijk is dit?
 - > Wat is de impact?
- > Welke scenario's zijn er aanwezig?
- > Hoe ga je om met de risico's? (accepteren, kansreductie, effectreductie, verleggen (verzekeren bv))
- > Worden er maatregelen getroffen en zo ja welke?
- > Welk restrisico blijft er over?

Daarnaast adviseren wij om ook de volgende aspecten mee te nemen in het advies:

- > Hoe verhoudt dit advies zich tot de regelgeving?
- > Wie is aan zet voor het nemen van de beoogde maatregelen?
- > Maak gebruik van voorbeelden bij het beschrijven van het advies.
- > Plaats het vraagstuk in de context.

Besluit nemen

In deze fase van het proces kan er op basis van het advies een besluit worden genomen. Het besluit is geen onderdeel van dit proces omdat het geen gezamenlijk besluit is; het wordt genomen door degene die hiervoor verantwoordelijk is. Dat zal in de meeste gevallen de initiatiefnemer zijn en ten aanzien van de wettelijke processen (plannen, vergunningen) het bevoegd gezag. Het wettelijk kader is daarbij de ondergrens.

Bij het nemen van een besluit worden afwegingen gemaakt. In de meeste gevallen betekent dit dat niet alle adviezen kunnen worden overgenomen. Het kan zijn dat er argumenten zijn om een advies niet of gedeeltelijk op te volgen omdat een ander aspect zwaarder weegt.

Het maken van deze afweging is de verantwoordelijkheid van degene die het besluit neemt.

1 Context & invalshoek doelstellingen

2 Informatie verzamelen

3 Risico's analyseren

4 Omgaan met risico's

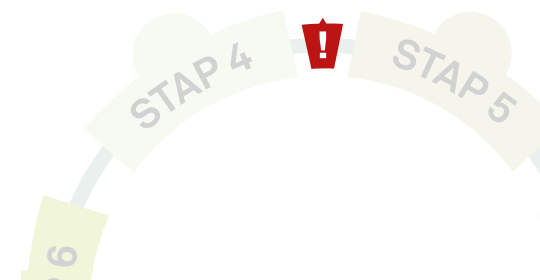
! **Advies en besluit**

5 Communicatie intern & extern

6 Risico's evalueren & vastleggen

Afronding

Colofon

STAP 5 Communicatie intern / extern

Bij de vijfde stap ga je de risico's communiceren naar de diverse partijen. Bij interne partijen kan dat bijvoorbeeld zijn dat je de repressieve dienst operationele informatie en een mogelijke inzetstrategie doorgeeft. Bij externe partijen kan dit een handelingsperspectief zijn voor de gebruiker; bijvoorbeeld het veilig kunnen gebruiken van een bouwwerk.

Intern: opleiden en oefenen

Communiceer over de locatie van het gebouw of activiteit en over mogelijke scenario's die vaker voorkomen. Bespreek de wenselijkheid om met hulpdiensten ter plaatse te oefenen.

Intern: operationele informatie (objectinformatie)

Is het belangrijk dat er operationele informatie beschikbaar is over het object of de situatie, bijvoorbeeld in de vorm van een bereikbaarheidskaart en/of aanvalsplan?

Intern: inzetstrategie

Welke informatie en welke afspraken moeten gedeeld worden met de betreffende hulpdienst zodat deze daar rekening mee kan houden bij de inzet. Dit heeft namelijk consequenties voor de te nemen acties.

Extern: Uitgangspunten

Afspraken en risico's zijn worden gecommuniceerd richting partijen die niet rechtstreeks bij het proces betrokken zijn, maar wel geïnformeerd dienen te worden. Denk hierbij aan omwonenden, gebruikers, eigenaren etc.. Bied ze een handelingsperspectief.

1 Context & invalshoek doelstellingen

2 Informatie verzamelen

3 Risico's analyseren

4 Omgaan met risico's

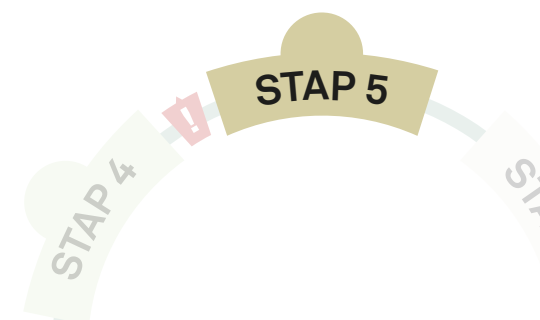
4 Advies en besluit

5 Risicocommunicatie intern & extern

6 Risico's evalueren & vastleggen

Afronding

Colofon

STAP 6 Risico's evalueren & vastleggen

Archivering

Gemaakte afspraken en informatie over het proces moeten herleidbaar gearchiveerd worden.

Evaluatie van het proces

- > Kijk kritisch terug op het proces en leg verbeterpunten vast.
- > Bespreek de verbeterpunten met alle betrokkenen.

Regionaal risicoprofiel

Registreer relevante gegevens in het Regionaal risicoprofiel.

Landelijke risicodossiers

Registreer relevante gegevens in landelijke risicodossiers, indien van toepassing.

Feedback

Neem na een half jaar nog eens contact op met 'de klant' en vraag om feedback: wat is er met het advies gedaan, is er afgeweken van het advies, wat is goed gegaan en wat zijn verbeterpunten. Op deze manier krijg je veel informatie die je weer kunt gebruiken bij een volgend advies.

1 Context & invalshoek
doelstellingen

2 Informatie verzamelen

3 Risico's analyseren

4 Omgaan met risico's

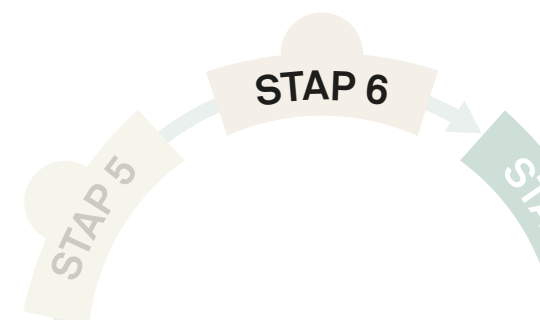
5 Advies en besluit

6 Communicatie
intern & extern

7 Risico's evalueren
& vastleggen

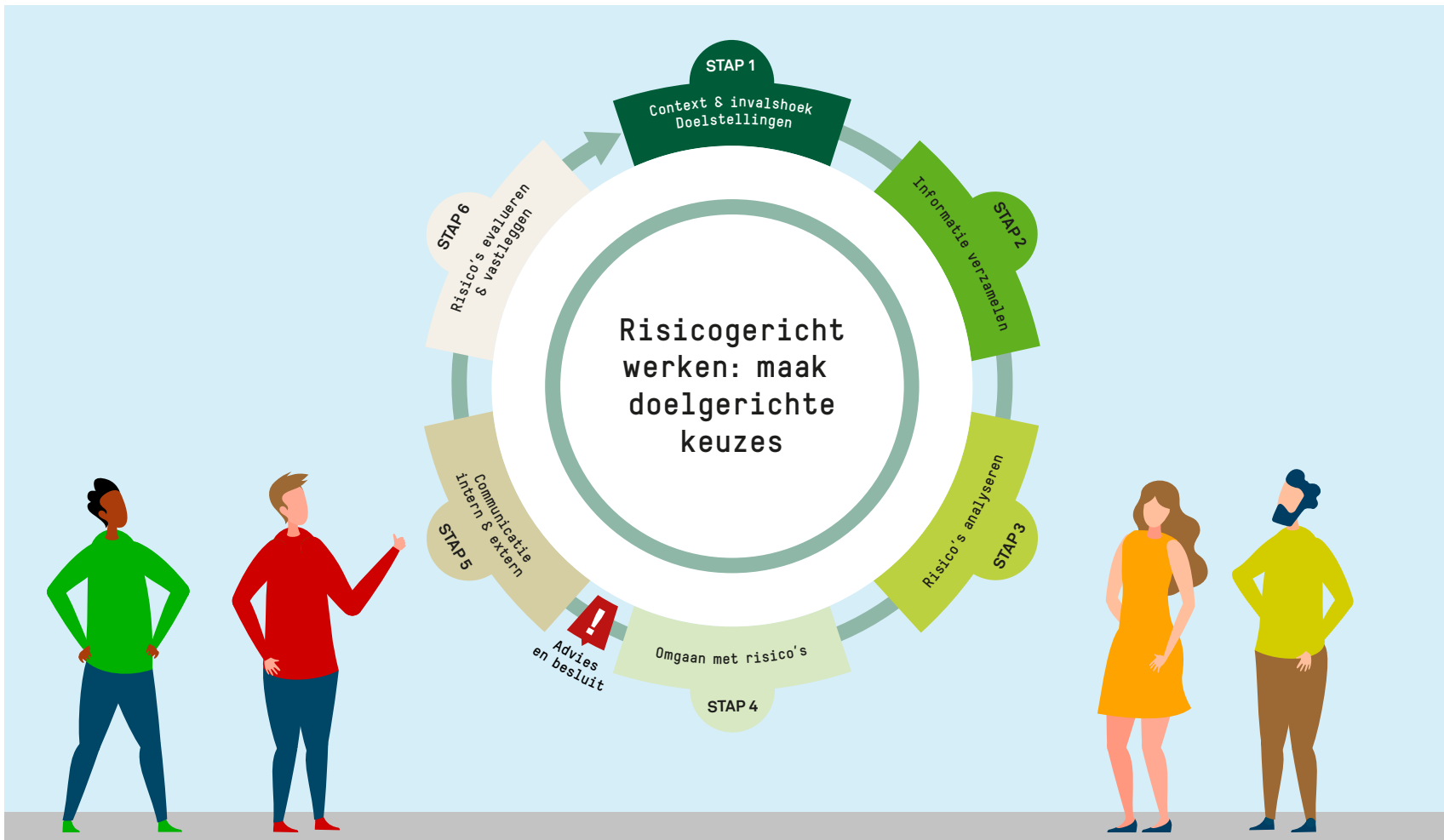
Afronding

Colofon

Afronding

Na de laatste stap is het model doorlopen, de juiste afwegingen zijn gemaakt en als het goed is de doelstelling behaald: het realiseren van een goede bescherming van de fysieke veiligheid en gezondheid.

- 1 Context & invalshoek doelstellingen
- 2 Informatie verzamelen
- 3 Risico's analyseren
- 4 Omgaan met risico's
- 5 Advies en besluit
- 6 Communicatie intern & extern
- 6 Risico's evalueren & vastleggen

Afronding

Colofon

Colofon

Het programma Risicogerichtheid bestaat uit:

Renee Linck Programmamanager
contact@reneelinck.nl

Projectgroep Uniforme Benadering Veiligheidsrisico's (UBV):

Ivo Snijders Projectleider - Brandweer Midden- en West Brabant
Edwin Oosterom Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden
Hans Holtman Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland
Jean-Michel Bellos Brandweer Twente

Deze projectgroep kan benaderd worden via:

ivo.snijders@brandweermwb.nl

De volgende collega's helpen mee bij de totstandkoming en implementatie van model Risicogericht op verschillende werkvelden.

Bouwen

Hendrik Kramer Veiligheidsregio's Flevoland en Gooi- en Vechtstreek
Job de Bruijn Veiligheidsregio Gelderland Zuid
Layla Scheefers Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
Raymond Broeren Veiligheidsregio Brabant Zuidoost
Richard Knauff Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
Ron Galesloot Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland

Gebruik

Eeltje Bakker Veiligheidsregio Fryslân
Hans Nederhoff Veiligheidsregio Utrecht

Evenementen

Ad Stenzler Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland
Frank Mulders Brandweer Midden- en West-Brabant
Geraldine Teterissa Brandweer Twente
Judith Oskam Brandweer Twente
Maarten Klerken Veiligheidsregio Limburg Noord

Brandveilig

Ivonne Vliek Veiligheidsregio Utrecht

Milieu en Industrie

Jörgen van Trijp Brandweer Midden- en West-Brabant
Ronald van Miltenburg Veiligheidsregio's Flevoland en Gooi- en Vechtstreek

Andere projecten binnen het Programma Risicogerichtheid:

- > Doorontwikkeling methodiek Regionaal Risicoprofiel (Femke van den Berg)
- > Samenwerken VR, OD en gemeenten
- > Zoekmachine Omgevingsveiligheid

© Risicogericht werken, 2023

Versie 1.0 maart 2023

Eindredactie:

Communicatie Brandweer Nederland

Vormgever:

Delta3

1 Context & invalshoek doelstellingen

2 Informatie verzamelen

3 Risico's analyseren

4 Omgaan met risico's

! 5 Advies en besluit

5 Communicatie intern & extern

6 Risico's evalueren & vastleggen

Afronding

Colofon